

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru[gazeta_zaman](https://www.instagram.com/gazeta_zaman)КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**КЕНГЕШ**

Ёзек тема — жашау журтла бла байламлы миллет проектни толтурулуу

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Регионланы айнытыу жаны бла правительстволу комиссияны президиумуну жыйылыуна къатышханды. Кенгешни РФ-ни Правительствосуну вице-премьери **Марат Хуснуллин** бардыргъанды. Анда «Жашау журтла эмда шахар болум» миллет проект къалай толтурулгъанына, ол санда оюлургъа къоркчуулу юйледе жашагъанланы тынгылы журтлагъа кечюрюу къалай баргъанына къаралгъанды.

Марат Хуснуллин билдиргенге кёре, адамланы эски юйледен кечюрюу иш болжалындан алгъа барады. Ол былтыр сентябрьде Россейни Президенти Владимир Путин оюла тургъан юйледен россейлилени кечюрюуну терклендирирге деп, алай борч салгъанын эсертгенди. Аны бютюн тынгылы толтурур ючюн, Правительство талай амалны бла башламчылыккыны хазырлагъанын айтханды.

Къабарты-Малкъарда 2022 жылда битеу да 512 минг квадрат метрни хайырланыргъа берирге белгиленеди. Жашау журтланы, ол санда энчи иелилени, къурулушларын бардырыргъа келлендирир мурат бла республикада инфраструктура жаны бла къырал программалада белгиленген ишле да тамамланадыла. Алайды да, 2022-2024 жыллада Нальчикде

жангы юйле ишленген тийреледе суу эмда газ ызла тартыллыкдыла, жолла ишленирикдиле, арбазла айбатландырыллыкдыла.

Жыйылыуна эсеплерини юсюнден айта, Казбек Коков 2017 жылны 1 январына дери эсепге тюзген юйледен кечюрюуну 2019-2023 жыллагъа деп жарашдырылгъан программасы биринчи кварталда, болжалындан алгъа, толтурулгъун чертгенди. «Ал төрт жылны ичинде 62 эски юйден 1034 адамны кечюрюрге белгиленген эди, алай шөндю окъуна 547 инсан тынгылы журтла бла жалчытылыннганды. Энди 487 адамны къалгъанды кечюрюрге», – дегенди ол.

Республиканы оноучусу айтханнга кёре, ол програм-

мада кёржюзтүлген кёп фатарлы юйле хайырланылыргъа берилгендиле, фатарланы иеликге алырча къагъытла жарашдырыла турадыла. «Аны бла бирге 2017 жылны 1 январындан башлап 2020 жылны декабрине дери эсепге алыннган къоркчуулу юйлени азайтыу жаны бла программа да жарашдырыла турады. Битеу да 19 кёп фатарлы юйден 1861 адамны кечюрюрге мурат этиледди. Ол программаны болжалындан алгъа тамамлауу онгларына да къарай турабыз», – дегенди Казбек Коков.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.

ОНГУРУУ

Магъадан комбинатха — 80 миллион сом

Кёп болмай «ИнфраВЭБ» биригиу Тырнауузда магъадан къазгъан комбинатха 80 миллион сом ёнкюч бергенди. Ол ахча предприятияны жангыртыргъа болушурукды.

Магъадан а Невинномысск шахарда жарашдырыллыкды.

Саулай да «ИнфраВЭБ» 750 миллион сом

берликди. Проектге кёре магъадан чыкыгъан жерле жангыртыллыкдыла, материалны керексиз затладан тазаларча инфраструктурасы бла фабрика да къураллыкды. Алай бла участокланы барысында да жети кюзден аслам адам къармашырыкды.

Алгъаракълада Тырнаууздагъы комбинатны жангыртыуу технология регламенти къабыл этилгенди.

Эсге сала айтсакъ, бу жерледе вольфрам бла молибден болгъанлары 1934 жылда тинтилгендиле. Мында сагъынылгъан темирледен къыралны 37 проценти сакъланады. Комбинат 1940 жылда ишлеп башлагъанды. Аны кесини жарашдыргъан фабрикасы эм геологоразведка бла кюрешген экспедициясы да болгъанды.

Беш жыл мындан алгъа «Ростех» къырал корпорация тендерни къытып, Тырнауузда магъаданны къазып хайырланыргъа эркин болгъанды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны театр искусство жаны бла грантла къурауну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2011 жылда 7 октябрьде чыгъарылгъан 140-УП номерли Указына тюзетиу кийириуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. «Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны театр искусство жаны бла грантла къурауну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2011 жылда 7 октябрьде чыгъарылгъан 140-УП номерли Указына тюзетиу кийирирге, 1-чи пунктну былай жазаргъа:

«1. Театр коллективлени чыгъармачылыкъ проектлерине къырал болушлукъ этилирча Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны эришиу эсеплеге кёре жыл сайын бёлюннген хар бирини ёлчеди 500 минг сом болгъан төрт грантын (мындан арысында – грантла) къуаргъа».

2. Бу Указ аслам халда басмаланнган кюнюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2022 жылда 22 февраль, №16-УГ

Къуллукъгъа салыу

Мурат Кереефов — Россейни экономиканы айнытыу министрени орунбасары

Россейни премьер-министри **Михаил Мишустин Мурат Кереефовну** РФ-ни экономиканы айнытыу министрени орунбасарына салгъанды. Тийишли буйрукъ праволу информацияны энчи интернет-порталында басмаланнганды. «Кереефов Мурат Анатольевични РФ-ни экономиканы айнытыу министрени орунбасарына салыргъа», – деп жазылады документде.

Мурат Кереефов 2012-2014 жыллада Къабарты-Малкъар Республиканы финансла министрени къуллугъунда ишлегенди. Ызы бла төрт жылны ичинде Федерал налог службаны регион управлениясына башчылыкъ этгенди. 2018-2020 жыллада КъМР-ни

биринчи вице-премьери болгъанды, 2020 жылны октябринден бери уа Россейни Банкыны регион бёлюмюне башчылыкъ этгенди.

Хазырланыу

Жамауатны сайлауу

Быйыл Къабарты-Малкъарны къыраллыккыны жюзжыллыккына хазырланыуу чеклеринде, «Шахар тийреде болумну игилендириу» программагъа кёре, республикада жамауат аслам хайырланнган онеки объект жангыртыллыкды. Аны юсюнден бизге КъМР-ни Къурулуш, жашау журт-коммунал мюлк министрствосуну пресс-службасындан билдиргендиле.

Жети объектни былтыр ZA.GORODSREDA-порталда жамаут кеси тюзюнлей къол кетюрюп сайлагъанды. Дагъыда беш жерни уа программагъа регионну оноучусу юбилейге жоралап къошаргъа оноу этгенди.

Сагъынылгъан ведомствону таматасыны орунбасары Роман Котченко айтханнга кёре, быйыл федерал проектни толтурур ючюн тынгылы хазырланыргъа тюзгенди. Жыйырма мингден аслам адам жашагъан шахарлагъа энчи эс бурулукъду. Аны баш сылтауларындан бири байрамланы иги кесеги алада ётеригиди.

Эсге сала айтсакъ, байрамгъа жоралап, республикада иги кесек иш этилликди. Ол санда жылны ичинде социал магъаналы эм жамауат аслам хайырланнган объектле игилендирилликдиле.

КУРДАНЛАНЫ
Сулейман.

ЖЫЙЫЛЫ

Къудуретни сакълауны къайгъысын кёре

Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны Табийгъат байлыкъланы хайырлануу, къудуретни сакълау эм экология жаны бла комиссиясы республиканы тийрессинде ртутьлары болгъан къалгъан-къулгъанланы жыйыу эм къуртууу бла байламлы проблеманы сюзгенди.

Комиссияны башчысы **Юрий Колесников** Саулукъ сакълауны битеудуния организациясыны (ВОЗ) эсеплерин келтиргенди. Анга кёре, ртуть нерва, аш-азыкъ эритиу, иммунный системалагъа, ёпке-леге, буйреккеге, териге бла кёзлеге заранлыды. Алай бла бу вещество жамауатны саулугъуна уллу хата келтирирге боллугъу баямды. Аны бла байламлы ВОЗ 2020 жылгъа термометрледе бла артериальный басымны тинтген приборлада ртутьну хайырланмазгъа чакъыргъанды. 2018 жылны июлундан башлап Россейде да эскерген ртуть чыракъланы, ол санда люминесцент лампаланы хайырлануугъа чек салыннганды. Ртутьну уллу заранлыгы, адамла жашагъан жерледе аны жаяргъа къоркъуу салгъан техноген болумланы, ансыз технологиялагъа асламлы халда кёчерге олгъа болмагъаны бююнлюкде

эм магъаналы экология, медицина эм социал жарсыуладан бириди, дегенди ол.

Россейни Жамауат палатасыны келечиси **Заурби Нахушев** айтханыча, ртуть кир-кипчикден тазалау ишни лицензированияны бла аккредитацияны ётген, битеу керекли производство эм илму-техника онгла, лаборатория бла жалчытылыннган специализацияланган службала тамамларгъа тийишлидиле.

Бу жаны бла республикада болумну юсюнден докладны комиссияны члени **Галина Кярова** этгенди. Ол чертгенича, бююнлюкде регионда чекленнген жууаплылыгы болгъан «Антиртутьный центр» илму-излем предприятие ишлейди, ол ртутьлары болгъан багушну тазаларгъа борчлуду, алай хал башхаракъды. 2018 жылда КъМР-ни Табийгъат байлыкълэ эмда экология министерствосу бу пробле-

ма кетерилгенини эм «Къабарты-Малкъарда ртуть кир-кипчикден тазалауу проблемасын тамамлау» программаны проектни юсюнден билдиргенди. Болсада, алай программа жарашдырылгъаны бла къалгъаны белгисизди, дегенди докладчы.

Галина Кярова белгилегенича, бу жумушха аслам эс бурулургъа тийишлиди. Ртуть къоркъуулары 1-чи классха кирген токсичный веществоланы къауумундады. Адамны чархына сингсе, ол андан чыгарылмайды, жыйылгъанлай турады. Аз ёлчемледе окъуна саулукъгъа уллу заран салыргъа боллукъду. Алай аны юсюнден кёпле билмейдиле, жууаплылыкъны сезмейдиле. Сёз ючюн, Нальчикде Суворов эм Коммунистическая орамланы араларында мойюшде 15-ден аслам ртуть лампа атылып тургъандыла, аланы антиртутьный служба кетерирге керек эди. Комиссияны келечиси **Сергей Якушенко** ангылатханыча, быллай лампаланы турмуш багуш бла атып къояргъа жарамайды, аладан заранлы вещество топуракъгъа кетерикди, сора хауагъа жайыллыкъды.

Айтылгъан оюмла, докладла бла байламлы комиссияны башчысыны орунбасары **Шауаланы Артур** бу сорууну жамауат бла сюзерге, республиканы битеу муниципалитетлеринде халгъа къараргъа, андан сора уа аны тамамлау гъа жангыдан къайтыргъа эсгертиу этгенди, деп билдиреле Жамауат палатаны пресс-службасындан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ЖОРАЛАУ

Бирле кёз жашларын тыялмай, башхалары мудахланып чыгъадыла

«Хорламы поезди» 25 февральда Къабарты-Малкъарны ара шахарыны темир жол станциясына келип тохтагъанды. Нальчик бу энчи магъаналы состав жокълагъан 86 субъект болгъанды. Проектни администратору **Сергей Лукша** айтханга кёре, анда болгъан музейни кёрюп чыкъланланы бир къаууму кёз жашларын тыялмайдыла, башхалары да мудахланадыла. «Аны айтханым, сансыз къалгъан жокъду. Проектни баш борчу – не къадар кёп жерде болууду. Нек дегенде уллу шахарлагъа, музейлеге барыргъа хар кимни да къолундан келип къалмайды, аны себепли музей аланы алларына кеси барады», – дегенди Сергей.

Кёчюп айланнган музей тогуз кёрмюч вагондан къуралады. Хар бири 40-чы жылланы бир кезиуне жораланады. 2022 жылда анга Брест къаланы къоруулачуланы жигитликлерини юсюнден хапарлагъан жангы вагон къошулгъанды. Кёрмючлени мурдорларын 13 тема эмда жигитлени сыфатлары бла 150-ден артыкъ таш сурат тутады.

«Хорламы поезди» Нальчикге келген күнню эрттенлигинде окъуна музейде кёп адам болгъанды. Аланы араларында ре-

спубликаны кадет школларыны сохталары, юнармейцле, школчаула, Къабарты-Малкъарны къонакълары да бар эдиле.

Къумукъланы Камилла, кёрмючге къарап чыкъланланы кёлперица, сезимлерин жашыралмагъанды. «Эртте заманда болгъан ишлени тюз болгъанларыча кёргюзтедиле. Ол замандагы адамлагъа къаллай бир зат сынаргъа тышгенди биз бююнлюкде мамырлыкъда жашар ючюн! Мени аппамы ата-сы да урушха къатышханды. Ол юйюне 1947 жылда сакъат болуп къайтханды, алай энтта да уруш-

ха барыргъа тышсе, угъай дерик туююл эдим, деучю эди. Быллай проектни къурагъанла бек сау болсунла! Ол артыкъда жаш тёлюге бек магъаналыды», – дегенди Къабарты-Малкъарны къырал технология колледжини окъуучусу.

Къабарты-Малкъарны жамауаты бла аны къонакълары дуняда быллай биринчи музейни 27 февральгъа дери жокъларгъа боллукъдула. Поездни энди тохтарыкъ шахары Минеральные Водыды.

Бизни корр.

Документле

Къабарты-Малкъар Республиканы «Къабарты-Малкъарны маданияты» къырал программасына тюзетиуле кийириуню юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну
БЕГИМИ

2022 жылда 21 февраль, Нальчик шахар, №30-ПП

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосу бегим этеди:

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну 2020 жылда 31 августда чыгарылгъан 192-ПП номерли бегими бла къабыл кёрюлген Къабарты-Малкъар Республиканы «Къабарты-Малкъарны маданияты» къырал программасына къошакъ халда кёргюзтюлюп кийирилген тюзетиулене къабыл кёрюрге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели

МУСУКЛАНЫ А.

Съезд

Эл жерлени хайырланууну юсюнден сёлешингенди

Кёп болмай КъМР-ни эл мюлк министрени орунбасары Чеченланы Ислам Москвада Россейни Элчи-фермер эм эл мюлк кооперативлерини ассоциациясыны XXXIII съездине (АККОР) къатышханды. Аны юсюнден бизге КъМР-ни Эл мюлк министрствосуну пресс-службасындан билдиргендиле.

Конференцияны ишине ферма мюлкени, кооператив биригиулене, федерал эм регион власть органланы, илмуну келечилери къатышхандыла. Анда агропромышленный комплексни, эл жерлени, къырал-

дан тутхучлукъ эришиуню, ол санда гитче мюлкlege грантла бериуню, эм башха сорууланы сюзгендиле.

Къабарты-Малкъарны атындан форумгъа Россельхозбанкны бёлюмюню таматасы Габаланы Артур, АККОР-ну таматасы Инал Алакаев, элчи фермер мюлкени таматалары Османланы Тахир, Хусейн Хагажеев, Аслан Бориев, Заур Тимижев, Ислам Тлакадугов баргъандыла.

Саулай алып айтханда, съездге къыралны жетмишден аслам региондан делегатла келгендиле.

Бизни корр.

ОНОУЛАШЫУ

Ал жанында – гитче эм орта бизнес

Кёп болмай Россейни экономиканы айнытыу министрени орунбасары **Татьяна Илюшникованы** башчылыгында видеоконференция болгъанды. Ол «Гитче эм орта бизнесни айнытыугъа эм энчи предпринимательстволукъ бла кюреширге суйгенлеге болушлукъ тапдыруу» миллет проект къалай толтурулгъанына аталгъанды. Анга Къабарты-Малкъарны атындан экономиканы айнытыу министри **Рахайланы Борис**, аны орунбасары **Ольга Белецкая** да къатышхандыла. Аны юсюнден бизге ведомствону пресс-службасындан билдиргендиле.

Былтыр КъМР-ни Правительствосуну келишимине

кёре, сагъынылгъан миллет проект тири ишлеп башлагъанды. Аны чеклеринде регионда бардырылгъан проектлеге 144 миллион сомдан аслам бёлюннгенди. Быйлыны юсюнден айтханда да, къыралдан танг кесек тутхучлукъ этилириги билдирилгенди.

Тюбешиуде предпринимательствону айнытыргъа болушхан «Мой бизнес» деген экинчи битеуроссей форумну юсюнден да сёлешингенди. Анга Къабарты-Малкъардан Предпринимательствогъа болушлукъ этген араны келечилери да къатышырыкъдыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

КЪАРАУ

Бирде тазир бла да къутулалмазса

Кёп болмай «Россети Северный Кавказ» – «Каббалкэ-нерго» компанияны таматасы Муртаз Каров электрокючню урлагъанлагъа къажуу туруу бла байламлы кенгеш бардыргъанды. Аны юсюнден бизге биригиуню пресс-службасындан билдиргендиле.

Быттыр рейдлени бла башха контроль ишлени кезиунюде «Каббалкэ-нерго» компанияны келечилери токню эсеплеген приборсуз хайырланганлары ючюн 33 миллион сомдан асламгъа 209 акт жазгъандыла. Андан сора да, келишимсиз ток ызгъа къошулгъанлагъа да 8,2 миллион сомгъа 32 акт берилгенди. Алай бла электрокюч компаниядан урланган токню ёлчеми 13,2 миллион кВт сагъатха жетгенди.

Токню урлагъанланы тинтир рейдлени кезиунюде специалистле ич ишлени келечилери бла байламлыкъда ишлейдиле. Законсуз хайырланылгъаны ачыкъланса, бузукъчуну жуупха тартырча материалла полициячылагъа бериледиле.

Эсге сала айтсакъ, РФ-ни Административ бузукъла жаны бла кодексини 7.19-чу статьясына тийишлиликде (Кеси аллына ресурс бла жалчытхан сетлеге къошулгъан неда эсеплеген прибору болмагъан) энчи адам 10-15, къуллукълары болгъанла 30-80 эм организация – 100-200

минг сом тазир төлерге тюшерикдиле.

Экинчи кере бузукълукъ этгенлеге тазирни ёлчеми иги да уллу болады. Бир-бир кезиуде уа алагъа уголовный иш ачылыргъа да боллукъду.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

СИНГДИРИУ

Къырал жумушланы терклендирирге

Россейде гитче эмда орта бизнес бла кюрешгенлеге болушлукъгъа деп энчи Платформа ишлеп башлагъанды. Аны РФ-ни Экономиканы айнытыу министерствосу эмда МСП Корпорация къурагъандыла. Платформада

бизнесге хайырлы къырал эмда коммерциялы жумушланы бериу бла кюреширкидиле.

Шёндю анда онбир онлайн-сервис барды. Ала бизнесни ачыу эмда бардырыу бла байламлыдыла. Жылны ахырына дери аланы

саны онбешге жетерикди. Аланы ичинде къайсылары болургъа кереклисин предпринимательле кеслери айырып белгилегендиле.

Дагъыда бу Платформада он миллион сомгъа дери кредит алыргъа заявка берирге боллукъду. Кесин да бир угъай, талай банклагъа жиберирге. Шёндю бу проектге сегиз финанс учреждение къатышады, быйылны ахырына дери аланы саны да онбешге жетерикди. Ала заявкагъа берген жууапла хайырланыучуну энчи кабинетине келликдиле.

Бизнес бла кюрешгенлеге таплыкъгъа деп битеу керек документлени юлгюлери басмангандыла: предприятиялагъа бла организациялагъа – 70, гражданалагъа – 35. Анда дагъыда законлада эмда норматив-праволу актлада бола баргъан турлениуле эмда жангы затла басмаланып турлукъдула.

Регионлада берилген жумушла энчи бёлюмге чыгъарылгъандыла. Шёндю анда он субъект барды, къалгъанлары уа, ол санда Къабарты-Малкъар республика да быйылны ахырына дери къошулукъдула бу Платформагъа.

УЛЬАШЛАНЫ Мурат
хазырлагъанды.

СЕБЕПЛИК

Предпринимательлени эркинликлерин къоруулауу — аслам магъана

«Иш кёллю Россей» жамаут организацияда аны регионлада бёлюмлерини эмда бизнесни келечилери бла кенгеш бар-

дырылгъанды. Аны темасы предпринимательлени эркинликлерин къоруулауду. Ушакъгъа организацианы Къабарты-

Малкъарда бёлюмюню адамлары да къатышхан эдиле, деп билдиргендиле биригиуню пресс-службасындан.

Экспертле бизнесни право жаны бла къоруулауу энчиликлерини юсюнден хапарлагъандыла эмда бу ишни неден башларгъа кереклисин туура этгендиле. «Иш кёллю Россейни» эксперт арасыны башчысы **Екатерина Авдеева** айтханга кёре, ала законодательствогъа кийририлге боллукъ тийишли оюмларын кёргозтюрюкдюле. Сёз анда уголовный-праволу политиканы, сюдно оноуларын толтурууну юслеринден да барды. Ызы бла Авдеева араны

ишини юсюнден хапарлагъанды эмда предпринимательлени ала бла тирирек ишлерге чакъыргъанды. Жер-жерледе субъектлеге себепликге деп аны бёлюмлерини къураллыкъларын да билдиргенди.

Къысыулукъ этилген предпринимательлеге керти да болушлукъ берирге деп «За-Бизнес.рф» платформа къуралгъанды. Эксперт ара да аны бла жуукъ байламлыкъда ишлейди. Анда не бла кюрешгенлерини юсюнден аны башчысы **Элина Сидоренко** хапарлагъанды. Ол билдиргенча, бююнлюкге платформада регистрацианы 3,5 минг

адам ётгенди. МВД-гъа, Генеральный прокуратурагъа эмда Следствие комитетге 2,7 минг предпринимательни ишлери жиберилгендиле.

РФ-ни Президентинде Предпринимательлени эркинликлерин къоруулауу жаны бла уполномоченныйни ишини юсюнден а ол системада урунган **Павел Солодкий** сёлешгенди. Бизнес-жамаутны келечилерине бу институтну жер-жерледе бёлюмлери бла байламлыкъла бюротюрге чакъыргъанды ол.

УЛЬАШЛАНЫ Мурат
хазырлагъанды.

Бушуу

БЕППАЙЛАНЫ Узейирни жашы Суфиян

Къабарты-Малкъаргъа уллу бушуу сынаргъа тюшгенди. Белгили аскер башчы, жамаут къуллукъчу, КъМР-ни Башчысында Граждан обществову институтларын айнытыу эм адамны эркинликлери жаны бла комиссияны жууаплы секретары, Къабарты-Малкъар Республиканы Жамаут палатасыны келечиси, Къабарты-Малкъар республикалы «Алан» деген малкъар халкъны жамаут биригиуню таматасы Беппайланы Узейирни жашы Суфиян 85-жыллыгында жашаудан кетгенди.

Ол 1937 жылда 23 декабрьде Къабарты-Малкъар АССР-ни Чегем районуну Булунгу элинде туугъанды. Киевни М.В. Фрунзе атлы Къызыл байракълы танк училищесини курсантындан Закавказский аскер округну командующисини орунбасарына дери ёсгенди. 1969 жылда Бронетанковый аскерлени аскер академиясын тауусханды, 1979 жылда уа Генеральный штабы Аскер академиясында билим алып чыкъгъанды.

Германияда Совет аскерлени къауумуну къурамында 25-чи танк дивизиягъа оноу этгенди. 1989 жылда мартдан 1991 жылда октябрьге дери Белорус аскер округну къауумунда 7-чи танк армияны башчысы эди. 1991 жылда 24 октябрьде анга генерал-лейтенант аскер даража берилгенди.

Республикалы «Алан» деген малкъар халкъны жамаут биригиуню таматасыны къуллукъунда ол малкъар халкъны социал-экономика эм миллет-маданият айныуна себеплик этиу борчланы жетишимли толтургъанды. Регионну битеу халкъларыны төрелерин эм бириккен Къабарты-Малкъарны этникалы-маданият энчиликлерин сакълауу гъа къайгыргъанды. Аны баш-

чылыгында «Алан» жамаут биригиу Къабарты-Малкъарны жамаутын бирлешдириуге, политика тохташуулукугъа эм миллетле аралы байламлыкъланы кючлеуге бурулгъан магъаналы ишни бардыргъанды.

Суфиян Узейирович хунерли тамата болгъанды, ол иш кёллююгю эм салгъан муратха жетерге итинулюгю бла айырмалы эди. Къабарты-Малкъар Республиканы адамларыны араларында хурметлилик эм тёзюмлюкк ызланы айнытыуда уллу иш тындыргъанды.

Аны кёз къарамлары, тутхан ишине кертигили, миллетле, конфессияла аралы мамырлыкъланы бла келишиулюккно сакълауу гъа къайгырыуу Шимал-Кавказ регионда жамаут арасында энчи сый-намысха тийишли болгъандыла. Ата журтну игилигене деп кёп жылланы бет жарыкълы урунганни ючюн Беппайланы Суфиян 28 правительстволу саугъа бла белгиленгенди, ол санда тыш къыралланы 9 саугъасы бла.

Иш кёллю адам, ахшы тамата, керти инсан эм патриот Беппайланы Узейирни жашы Суфиянны юсюнден жарыкъ эсгериуле бюроклерибизде ёмюрледе сакъланырыкъдыла.

Коков К.В., Егорова Т.Б., Мусукланы А.Т., Макоев Т.Э., Кодзоков М.М., Амшокова Ф.К., Атталаны Ж.Ж., Ахохов Т.Б., Бердов Х.А., Бифов А.Ж., Борсов Ю.К., Геккиланы З.Д., Геляхланы А.С., Говоров С.А., Губин Г.С., Дадов М.А., Жанатайланы С.А., Жигатов А.А., Залийханланы М.Ч., Зумакууланы Б.М., Каноков А.Б., Канунников А.Д., Карданов М.Н., Кармоков Х.М., Кульбаев А.Б., Кумалов З.М., Кумахов М.Л., Кунижев М.А., Курашинов А.В., Любуня Н.Г., Нахушев З.А., Рахайланы А.И., Сотталаны К.С., Сохроков Х.Х., Татуев К.Б., Тхагазитов Ю.М., Улбашланы М.М., Федченко Л.М., Хашхожев А.Б., Хафицэ М.М., Хубиев М.Б., Шхагошев А.Л.

КЪМР-НИ 100-ЖЫЛЛЫГЫНА

Къадарыны ариу дерслери

урунуу жолун тюз да школну бошаганлай, Кенделенде интернат школда пионервожатый болуп башлаганды. Къызны алай жюреги бла берилип ишлегени, аны бла бирге билим алырга суйгени да илхамлы этип, Халимат ол жылда къыйын эдиле деп айтмаганды бир заманда. Аны къураучу хунерине кепле суклангандыла тегерекде-башда. Ол сабийлени къырал идеологияга кере юйретгенди, алай а, аны бла къалмай, тамата тёлуден кеси да юйренгенди кеп затха. Халиматча адамлагъа, нени да билерге, юйренерге суйгенлеге, жашау дайым дерс болганлай барады.

Ол Кенделенде сегизжыллык школда окъуу, юйретиу жаны бла директорну орунбасары болуп ишлей, аны бла бирге сабийлени химиядан да окъута турганлай, 1968 жылда аны комсомолда ишлерге чакъыргандыла. Алай бла, бир къауум жылны Халимат ВЛКСМ-ни область комитетини аппаратында кепчюлюкню маданият секторуна таматалыкъ этгенди. Аны 1971 жылда андан чакъыргандыла республиканы культура министерствосунда министрни орунбасарыны къуллугъуна.

Халимат анда ишлеген жылда республикада культураны, бютунда художестволу самодеятельностуну, бек айныгъаны бла белгилдиле. Маданият жаны бла уллу жетишимле этилгендиле 1970-1980-чи жылда – жангы жыр, тепсеу къауумла къуралгандыла. Бир къауум замандан ала алай ишлеп башлаган эдиле, аланы битеуроссей, битеусоюз конкурслагъа, тыш къыраллагъа окъуна чакъырып тургандыла. Аллай ансамбльден бир къаууму уа «Халкъ жыр-тепсеу ансамбль» деген даража окъуна алгандыла. Ол санда «Эрирей», «Къууанч», «Таулан», «Нартхаса», «Алмосту» эм башхала Герпегежде халкъ театр ишлегенди.

1971 жылдан башлап 2006 жылга дери, отуз беш жылны ичинде, Байсолтанланы Халимат Къабарты-Малкъарны культура министрнини орунбасары болуп ишлегенди. Тыш

Байсолтанланы Халимат, Энейланы Махмудну къызы Кенделенде 1942 жылда тууганды. Анга эки жыл да болмай эди юйюрю Къыргызстанда Киршелк элге кечюрюлгенде. Уллу юйюрге гитче болганы бла (юч къыз бла юч жаш) ийнакъ да ёсгенди. Малкъар халкъ ата журтуна къайтхандан сора, ол, тууган элинде школну бошап, Нальчикде эл мюлк техникумда агроном усталыкъ алганды, ызы бла КЪМКУУ-ну биология бёлюмюнде окъуганды. Артдаракъда уа Дондагы Ростовда Бийик партия школну тауусханды.

жерлеге чакъырылганларында, ол къауумланы биргелерине бизни культура министерствобуздан Халимат барып турганды.

Алай барганларында, Урван районну «Нартхаса» ансамбли Польшада Закопань шахарчыкъда онтогуз къыралдан келген художестволу коллективлени араларында барган эришиуде хорлап, бек уллу саугъаны – «Алтын балтачыкыны» алып келген эди. Бу жыйын бла бирге ары Къабарты-Малкъарны искусстволарыны сыйлы къуллукъчусу, биринчи бийик билим алган таулу оператор Аталаны Анатолий да барган эди, болган ишлени кинога алдырырга.

Ол айтхан хапарга кере, аны жазып, китабына да къошханды Атта улу, Закопаньны фестивалыны программасына кере, ары барган ансамбльлени хар бири, кеси халкъларында жюрюген ашладан бир къауумун этип, ала бла фестивальга келгенлени сыйларга керек эди. Бизникле къой, башха хычиннге керек затланы да хазырлайдыла. Жёрмелени, кишиге ышанмай, Энейланы Халимат кеси этеди. Арбазда къазанла асадыла. Мыдых жетгенлей, жалбауур шишликни да къуурадыла.

Халимат терк окъуна хычинлеге тылы этеди. Анга болушурга къызланы араларында хычин эте билген болмай, Анатолий тартып, ол къатышдырып, тугулла этип, жюзге жуукъ бишлакъ хычин ич хазырлайдыла. Сора эт хычинле этерге да эсине тюшеди Халиматны. Аладан да бир кесегин хазырлап, ол эки табаны отха салады да, алагъа сары жау къуяды, сора бир сейир терклик бла хычинлени этип башлайды.

«Жау къайнап башлаганлай, хычинлени жаугъа атады. Мен аланы тюбюн башына айландырама. Бишгенин отдан алып, Халимат эмаль чоюннга салады. Къарап-къарагынчы жюзге жуукъ бишлакъ хычин бла отузга жуукъ эт хычин этеди. Ол заманнга къой эт да бишеди, жёрмеле бла жалбауур да хазыр боладыла. Этген ашларыбызны жюрини членлерини хар бирини аллына салабыз.

Воеводаны аллына къой башны да салабыз. Къалган хычинле бла фестивальга жыйылгандыны сыйлайбыз. Тойган жюричиле хычинлени эринген халда ашап башлайдыла. Бир-эки къабып, хычинлени татыуларын ангылаганлай, аланы кезню

жумуп ачынчы бошайдыла. Халиматча, бизге да былайда кеп махтау, алгыш да айтадыла. Тюркюле келип, къучакълап: «Бизде да бир заманда быллай аш болганды», – дейдиле. Болгарлыла да ол халлы этедиле. Румынлыла да къууанадыла...» – деп эсгере эди Анатолий.

Воевода, ёрге туруп, Халиматны къолун тутуп, анга ыразылыгын билдире: «Оюнугъуз, тепсеуюгъуз, башха ишигиз да жел бла от кереме сизни. Жигит халкъсыз!» – деп, буун сагъатын тешип, тишируугъа саугъага бергенин да айтхан эди.

1980 жылда Халимат Чегем районну культура юйюню «Чегемские водопады» ансамбли бла Японияга барганды жырчы эм тепсеую коллективлени эришиулерине. Ансамбль андан «Алтын сагъат» бек бийик саугъаны алып къайтханды. Иракда барган Тогъузунчу Вавилон фестивалдан бизни сабий тепсеу, жыр къауумларыбыз – «Къууанч», «Аламат», «Дети гор» – алтын майдалла бла къайтхандыла. Ма аллай дагыда кеп хорлам бла къууандырганды ол республиканы маданиятын.

Къырал аны ол жетишимлерин жууапсыз къоймаганды. Анга «Россей Федерацияны культураны сыйлы къуллукъчусу» деген ат аталганды, СССР-ни Баш Советини Президиуму кесини бегими бла аны «Сыйлылыкыны Белгиси» орден бла саугъалаганды. Халиматны майдалларыны, махтау къагытларыны саны да хурмет этерча уллуду.

Айхай да, къырал ишге алай берилип урунур ючюн, юч сабийни анасына уллу болушлукъ керек эди. Жашау нёгери, республиканы прокуратурасында ишлеп турган, анда полковникге дери ёсген Байсолтанланы Шамшудинни жашы Амыш (Алик) юй бийчесини ишине чырмау болмазга кюрешгенди. Ала эки къыз бла жаш ёсдюргендиле. Жарсыугъа, Марат дуниясын алышханды. Анжела бла Лейла, аладан тууганла да ата-аналарыны къайгыларын кёрюп жашайдыла.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ИГИЛЕНДИРИУ

Жангыртыугъа грант бёлюннгенди

2019 жылдан бери Россейде «Маданият» миллет проектни муниципал библиотекалары къурау жаны бла «Культурная среда» федерал проекти

жашауда бардырылады. Ол къыралны библиотека системасыны айныууна ахшы башламчылыкды. Миллет проектни баш борчу, уллу шахарладача,

гитче элде да маданият бла байламлы жумушланы кенг халда тапдырыду. Жангы тёлую китапханаларыны хайырындан жашаган жерде жуукъда информацияга бла билимге ачыкъ жолла, тийишли Интернет эм бош заманны тап къуралган майданлада ётдюрюу амалла табыладыла.

2021 жылда эришиу сайлаулада хорлаганладан бири Тырныауз шахарны Отарланы Саид атлы ара библиотекасы болганды, ол Элбрус районну «Ара библиотека системасы» маданият муниципал учреждениясыны баш бёлюмюду. Жангыртыугъа деп анга 10 миллион сомлукъ грант бёлюннгенди.

Ара библиотека системаны таматасы Тебердиланы Лейланы билдиргенине кере, жангыртылынууу башланган ара библиотеканы тапландыруу жангы халлы маданият махемени къуралуу боллукъду. Китапхана информация-маданият, билим беруу эм жарыкъландыруу арага тюрленирикди. Ол а дуния интеллектуал хазналаны юсюнден женгил халда хапарлы болурга амаллары болган хайырланычуланы жашауларыны качестволарын игилендируге себепликди.

Ара библиотекага «модельная» да-

ражаны берилгени социал-маданият инфраструктураны айныууна да болушлукъ этерикди. Тырныаузда, жаш тёлую жыйылырча, маданият-байрам арала аздыла, мында уа аллай онгла боллукъдула. Алай бла жангы шухла табарга, ала бла бирге хакъсыз жангы фильмге къарап, аны сюзерге, сейир китапланы юсюнден селеширге, 3-D техниканы эм виртуал кертиликни программасын хайырланып, илму-техника жангычылыкъла бла шагъырейленерге амалла чыгарыкъдыла. Бир сёз бла айтханда, заманны хайырлы эм сейир оздурурга. Быллай ара жаш тёлую шахар биригулерини тюбешген жерлери да боллукъду.

Андан сора да, жангы тёлую китапханасы дегенлик махемени, социал-маданият институтуча, даражасын кётюрюрге онгду. Тырныаузд кеп-функциялы интеллектуал-бош заманны хайырлы ётдюрюу ара къоллу боллукъду. Ол а шахарчыланы чыгармачылыкъ къолайлыкъларын айнытырга, халкъны качестволу информация-маданият жумушла бла жалчытырга, библиотека ишни игилендируге себепликди.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Хамзат 1917 жылда Тебердиде тууганды. Аны атасы Бахсанукъ, штабс-капитан, патча аскерни офицери болганды. Ол 1922 жылда, репрессияла баш кетюрмей башлаганда, тутулуп, ол заманны оночуларыны кьолларындан жоюлганды. Хамзатны анасы, Абайланы Мусосну кызы Гошаях (анга ахлулары Ляля дегендиле) Нальчикде тиши-рыула окъугъан гимназияны, ызы бла тау школну да бошاپ, Къарачайда устаз болуп турганды.

Баш иеси ёлгенлей, ол төрт сабийин – Бекмурзаны, Мисосну, Фаризатны бла Хамзатны да алып, жашырын Дагъыстанга кечюп кетгенди. Аны атасы Абайланы Мисос ол заманда анда жашаганды. Хамзат сурат этиуню биринчи дерсерин сабий жылларында ата къарындашы жарыкъландырыучу, поэт, художник Кърымшаухаллы Исламбийден алганды.

Хамзат 1938–1940 жыллада Тифлисте художестволу академияда окъуганды. Ызы бла Махачкъалага къайтып, художник болуп, анда «Дагестанская правда» газетни редакциясына ишге

ларын ыразы этген ишлери. Ала сапарыш этип, ол Мао Цзе Дунну суратын ишлеген эди. Къытайлы делегация келгенде, аны алага саугага бергендиле. «Дуниягъа – ырахатлыкъ» деген суратны уа индиячыла алып кетгендиле.

1957 жылда Алма-Атада къарачайлы поэтлени назму жыйымдыклары чыкыганды. Ма ол «Жилтинле» деген китапны суратларын Кърымшаухалланы Хамзат этгенди.

Миллет сюрюнден ата журтха жыйылгандан сора, Хамзат Къарачайга келгенди, анда уллу илхам бла ишлеп башлаганды. Аны мураты – кечюнчюлюкню ачы бетин ташда кьоярга, Уллу Ата журт урушну жигитлерини скульптураларын этерге эди. Алай анга аллай онг чыкмаганды, бий тукъумдан болганын эсгерте, аны жолун кесгендиле, фатар, мастерской да жокъ эди художникге. Ол заманда Кърымшаухаллары Нальчикге кечюп келгендиле. Мында Къайсынны шуёхуна, Уллу Ата журт урушну солдатына юй да, ишлер жер да табылган эди.

болган «Мудах таулу» сюеледи. Аны орнатырга художник бла архитектор Каркаланы Мухарбий къалай тап жер сайлаганларына кепле сейир этедиле – къалайдан къарасанг да, ол таула бла бирликде композиция къурайды.

Нальчикде соллу паркда бла Бабугентде Кязимни, Чегемде Къалабекланы Солтан-Хамитни эсгертемелери уа алай туюлмюдюле? Художникни чыгъармачылыгыны темалары кенгдиле: тарых бетле, жигитлик, жигерлик, маданият санатла...

Хамзат Совет Союзну Жигити Байсолтанланы Алимни, лётчик-испытатель Чабдарланы Ибрагимни, жазыучула Шахмырзаланы Саидни, Къулийланы Къайсынны, Шогенцуков Алийни, Боташланы Иссаны эм дагыда кеп башха адамланы бюстларын ишлегенди. Ишлерини къайсында да фахму юлюшлу художникни, иш устасыны хунерли кьол ызы кёрюнуп турады. Аны дунягъа белгили Махмуд Эсембаевни тепсеюн кёргюзтген скульптурасы уа кесине жан салынганы бла кёргенни эсинден кетмейди. Абайланы Солтан-Бекни ол кьыл кьобуз согъа турганлай, иги тынгыласанг, сейир макъамны эшитирикча, тюз алай алдаулу ишлегенди. «Биринчи таугъа ёрлеген» деген аты бла Сотталаны Ахьяны эсгертемеси уа? Орус композитор С. Танеев бла Орусбийланы Исмайылны скульптуралары да уллу эм магъаналы композиция къурайдыла. Хар бири – иш юсюнде, жан кирип.

Хамзат Яникой элни алчы колхозчуларын (Байсолтанланы Магометни, Элеккуланы Исмайылны, Махараланы Мажитни эм башхаланы) да къууандырганды, скульптураларын ишлеп.

Кърымшаухалланы Хамзатны быллай ишлери Къарачайда да аз туюлдуле. Нарсана шахарда аны бир къауум скульптурасы барды. Къарачай шахарда уа «Таулу кыздан» сора да – Богъатырланы Харунну эсгертемеси, Махамматланы Солтанны скульптурасы сакълайдыла аны кьол жылыуун.

Хамзатны графикада ишлеринден бир къауумун 1959 жылда чыкыган «Малкъар жомакъла, нарт сёзле, элберле» деген жыйымдыкда бла жазычуланы китапларында кёрюрге боллукъду.

Анга дери бизде профессионал художник-скульптор болмаганды. Тутхан ишинде жетишимлери ючюн Кърымшаухалланы Хамзат, «РСФСР-ни сыйлы художниги», «Къабарты-Малкъарны сыйлы художниги», Республиканы Къырал саугъасыны лауреаты деген сыйлы атлага тийишли болганды. Аны юсюнден жазыучу, журналист Переславцева Светлана «Жылы ташла» деген документли кино алдырганды. Джалаланы Тамара уа «Мудрец, оживляющий камни: Хамзат Басханукович Крымшамхалов» деген аты бла китап чыгарганды.

Ол дунясын шуёху Къайсынны ызындан, 1985 жылда октябрьде алышханды, тюз да аныча, узакъгъа созулган кыйын аруу тынчайтмай. Осуяты алай болуп, аны ата-бабаларыны къатында Тебердиде асырагандыла. Керти дуняда, бу хакъ жердеча, чекле жокъдула дейдиле. Энди ала биргедиле – назмучу бла художник, тюз да ол 1970 жылладача, бара болур ол эки уллу адамны дунялыкъны юсюнден сабыр ушакълары.

Эзде тутуу

ФАХМУ, ЖАШАУЧА, ЁМЮРЛЮКДЮ

1970 жыллада Нальчикни соллу паркны тийресинде Къулийланы Къайсынга бла аны кьалпакъ окъуна жашыралмагъан кенг мангылайлы, бийик санлы ушакъ нёгерине кепле тюбей тургандыла. Уллу Къайсын, аны сыйын кетюрюп, тюбегенни шуёху бла суюп танышдырыучу эди. Ол шайыр алай намыс этген адам а Кенделен аягында «Мудах таулу», Къарачай шахарга кирген жерде «Таулу кызы» эм башха эсгертемелени автору, закий скульптор, Россейни, Къабарты-Малкъарны да сыйлы художниги Кърымшаухалланы Хамзат эди.

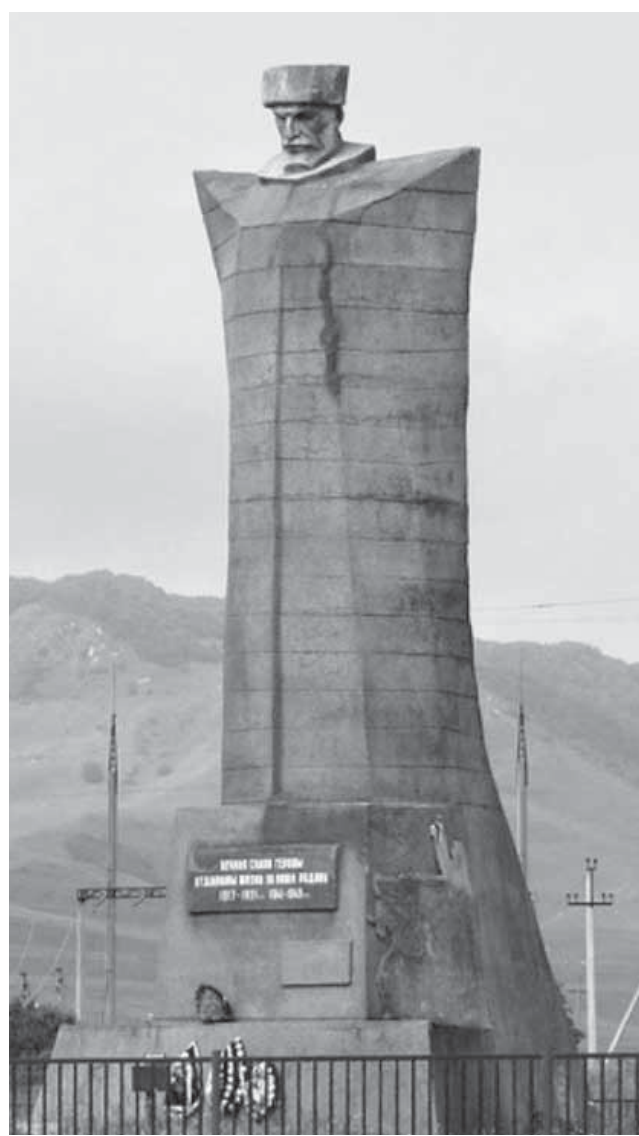
киргенди. Уллу Ата журт уруш башланганда, ол да, тамата къарындашлары да кетгендиле къазауатха. Жарсыугъа, Бекмурза бла Мисос къайтмагъандыла андан. Хамзат а, бир кызыуу сермешде ауур жаралы болуп, Тифлисте госпитальга тюшгенди. Ол анда окъугъаны бла байламлы эски шуёхлары келип, аны кёлун алып тургандыла, таукеллик бергендиле, онларына кёре къарагандыла. Тбилисни художестволу академиясында Хамзатны уруш кезиуде этген суратлары сакъланадыла – ол аланы ол госпитальда жатханында саугага бергенди ол окъуу юйге.

Урушда этген жигитликлери ючюн Хамзат Ата журт урушну экинчи даражалы орденине эм майдаллагъа тийишли болганды. Андан ары аны уруш этер онгу болмаганды. 1943 жылда Махачкъалага къайтып, алгын ишлеген жерине тохташханды. Болсада, къарачай халкъны кечюргенден сора, ол миллетли адамланы къайда да табып, халкъларыны ызларындан жибергендиле. Алай бла, Хамзат, анасы Гошаях, эгечи Фаризат да 1944 жылны аллында Къазахстанда Талды-Курган областъха тюшгендиле. Онг чыкыганлай а, Алма-Атага жыйышхандыла.

Хамзатны урушда жаралы болган кьолу бек кыйнай эди. Бир кесек заманны болалмай, алай таукеллигин а кьоймай, кюрешип, ол жангыдан юйренгенча, алай сурат, скульптура этип башлаганды.

Хамзат Алма-Атага тюшгенлей, анда художникле бла танышып, ала бла ишлеп башлаганды. Ол анда этген суратла художестволу искусстводан ангылаулары болганланы терк окъуна эслерин белгендиле анга. Сюйген иши бла кюрешмесе, ким биледи, къалай кьураллыкъ эди аны кьадары. Репрессияланы кьоркьуулары сабийлей ата журтундан айыргъан, урушдан сакъат болуп къайтхан Хамзатха кечюнчюлюк учузлукъну сынаган тынч туюл эди, фахмусу болушмаса. Аны бла бирге баш иеси эртте кетип, сабийлерини, кесини да жанларын сакълар ючюн, киши жерлеринде ышыкъ излеп айланган, эки жашы уруш аулагъында кьалган анасыны къайгысындан да кёрюрге керек эди.

Алма-Атада анга бек уллу ыразылыкъ айтдыргъан а «Панфиловчула» деген скульптура къауум болганды. Ол бусагъатда да Алма-Атаны бир музейинде турады. Ол шахарны скульптура комплексин жасаугъа да Хамзат тийишли юлюшюн кьошханды. Дагыда болгандыла аны республиканы тамата

1957 жылдан башлап, 1985 жылда дунясын алышынчы Кърымшаухалланы Хамзат Нальчикде жашап, ишлеп турганды. Ол бир бёлек жылны республиканы Художниклерини союзуна таматалыкъ этгенди. Художестволу жанрланы барында да ишлегенди – жау бояула бла сурат ишлегенди, графикада жетишимли эди. Скульптурада уа ол бек тынгылы ишле этгенди.

Алда сагыннганыбызча, Бахсан аузуна бара, Кенделеннге жетер жерде бийиклиги 20 метр

8 март – Малкър халкъ тууган жеринден зор бла кечюрюлген кюн

Малкърны байлыгы ёмюрледен бери да адамлары, ариу табийгаты, битими болганды. Уллу журтну ичинде кеп гитче элле, битеу тау элледеча, тукъум чеклеге юлешингендиле. Заман узакъгъа кетген эсе да, бюгюн да ол орамчыкъланы, анда жашагъан тукъумланы биледиле. Кимни къайдан чыкъгъаны, жамауатны ичинде не иш тындыргъанын таматала бюгюн да айтырыкъдыла.

Атам, анам да сабийле болгъанлыкъгъа, толу эллени иги жашауларыны хапарын эслеринде кеп заманны тутхандыла.

Атам Асанланы Зашауну жашы Хурттюн Мухолда, анам Эндрейланы Баттайны кызы Зайнаф Чегет элде туугъандыла, анда ёсгендиле, школгъа баргъандыла. Экси да бир класда окъугъандыла. Ала школда окъуй тургъан заманларына уруш къазауат тошеди. Хар бир тау элледеча, анга кере саулай кыралда да урушда жарарыкъ жашланы аскерге ашырадыла. Ол кыруу да ол элни, миллетни кыйынлыгы болмагъанды, саулай кыралгъа келген кыйынлыкъ эди. Мени жигит халкъым а белин кыты кысып, кесин бошларгъа заманы къалмай къартларына ариу айта, ише жарар деген сабийлерин да ызларындан тизип жашагъанды. Уруш да бошалай, жашла да юйлери кыайтырла деген умут журеклеринден кетмеген халкъны аллында не сакълагъанындан хапары болмагъанды.

Урушну тёртюнчю жылы бара эди. Бахчадан жыйгъанлары, малчыклары жашау этерге болуша, аталарын, жашларын сакъламагъан юйор хазна жокъ эди. Ючгюл къагъытла келип жарсымагъанла тамблагъы кюннге ышана эдиле. Алай таулагъа жаз жылуу да иги татыгъынчы, танг къарангысы бла юйлени къадауларын буза, эшиклени къагъып башладыла.

Элдеде алыкъа жукъудан уянган жокъ эди. Жарты жукъулу сабийле, къартла, алагъа къарагъан тишириула бир сагъатны ичинде кийинип эшикке чыгъып сакълагъыз деген оноугъа бой салдыла. Ол кюнден башлап миллетни тарыхыны бек мутхуз бетлери ачыладыла.

Атамы атасы Къазахстанга жетгенлей, Акмоленскни сууукъларын кётюралмай, ёлюп къалады. Атадан, анадан да ёксюз къалгъан беш ууакъ сабийни Макинск районну Карамышевка деген элинде бир юйчюкге жыйышдырадыла. Алагъа атамы атасыны эгичини юч ёксюз сабийин

Азап жылланы сууукъ желлерине жыкъдырмай

да къошадыла. Ол сабийлени аталары, аналары да жолда ёлгендиле. Алайлай уллу къар жаууп, боран келип, юйчюклерин жабып къояды. Ол ыйыкъны ичинде не болду эсе да, арууданмы, ачданмы ёлдюле атамы эки гитче къарындашыгъы, эгешчиги, эгечинден туугъан эки гитче жашчыкъ да.

Онекижыллыкъ атам Хурттюн, онтёртжыллыкъ Таслиймат бла

сегизжыллыкъ Зулийчик ёлген сабийле бла сау ыйыкъны ичинде ол юйчюкде бегитилип тургъандыла. Андан чыкъгъандан сора, асыры сууукъдан, бузлагъан жерни къазалмай, къар тёбеге ёлюклерин сугъуп, аланы къатларындан кетмей, итле тиймесинле деп сакълап тургъандыла. Жер жылыннгандан сора, аланы асырап, борчларын толтургъунчу, тынчаймагъандыла.

Ол болумда да бар эди жашаргъа ант этгенле, окъургъа кюрешгенле да. Алай жашаудан аллай бир ачыгъан атамы школгъа барып, билим алып умуту да юзюледи. Иш табып, андан умутчу болгъанлагъа мадарчыкъ этип, аланы жанларын сакълагъан аны иши, окъууу да болуп къаладыла. Ол хар кимни жумушун этип, агъачдан отун келтирип, аны сатып алай кечиндиргенди башларын. Бююнлюкде, кеп заман артда къалгъанда, сизни атагъыз бизге бир бек болушхан эди, деген кеп адам барды. Анга бюгюн багъа бергенлери, игилигин билгенлери, хычыуун кёрюнеди, кесибиз ичибизден ыспас этебиз. Хатерни унутмай къайтаргъан адамлыкъны шартыды.

Атамы тамата кырындашы Хаким урушдан къайтхандан сора жашаулары тынчыракъ болады, болушлугъу кырыу бередиде. Бир жаз

эрттенликде юйге ууакъ-тюек керекле алыргъа атам базаргъа тебиреди. Сатыу-алыу эте, айлана, кеси да билмей тургъанлай, анабызгъа тубеде. Кыйынлыкъ берген жаз башыны кюнлери хар кимни да апчытхандыла. Алай биргесине бир класда окъугъан Зайнафны сыфаты уа аны журегин къозгъай, саулай акъылын алып къойду. Уллу къара кезлери, акъыллы

къарамы, ууакъ-ууакъ ышара, сабийликден келген нюрю бир адамгъа да ушамагъанын ангылады.

Ол кюнден башлап атам, кёрген кыйынлыкъын унута, жашаууну магъанасын башха затла бла толтургъанын татыуу кеп жараны сылагъанын ангылады.

Билмей тургъанлай журекке келген мудахлыкъ тынгысыз эте эди. Зайнаф бла туберге къоншу элде болса ёте – келе турса да, сылтаула табыла эдиле. Зайнаф да малкърлы жаша кесини сезимин билдирген эди. Буз къауданны хорлап чыкъгъан жанкъозгъа ушагъан, жангы жашауну чирчигин жокъ этерге киши да сойме-ди, жууукъ, тенг да болушдула.

Анама, атама да онсегизишер жыл бола эди. Атам юйор кыуаргъа суйген умутун кырындашы Хакимге айтады, ол да аны тюзге санайды.

Алай бла Асанлары Эндрейлагъа келечиле ийип, ыразылыкъ аладыла. Отуз биринчи декабрьде, жангы жылны кюнюнде, арбаланы ючюшер ат бла жегип, аланы да жасап, келлини орайда бла келтирип, уллу той этедиле.

Эки кырындаш да бир юйде жашап турадыла. Аланы жашауларын кыуаргъа кырындашы Хаким бла юй бийчеси Баблий билеклик этедиле.

Хакимни кыайын кызы Жаппан, Османланы келинлери, акъыллы, сабыр, дин ахлусу адам, сёзю, иши бла да себеплик эте билгенди. Уллу эгечим Раяны атын да ол атагъанды.

Рая туугъанда, атам, анам да кеслерине отоучукъ ишлеп юйге къошуп, юй-жер бола башлайдыла. Алай бла экисине бирге уллу юйор кыуаргъа, жети сабий ёсдюрюге буюрулгъанды. Рая, мен, уллу кырындашым Мурадин Къазахстанда туугъанбыз. Бери кечюп келгенден сора къалгъан тёртюсю туугъандыла. Мухадин, мында туугъанладан таматасы, Малкърда школну айырмалы бошап, Москвада Тимирязев атлы академияны «Бухучёт» бёлюмюн кызыл дипломгъа бошайды.

Атам, анам да, окъургъа онглари болмай къалып, окъургъа сукълангъанлай къалгъандыла. Алай, не заманда да газет, малкър тилде чыкъгъан журнал, китапланы окъургъа бек суйгендиле.

Атабызны жанында журютген эки китапчыгъы болуучу эди: нарт сёзле бла Хожаны юсюнден хапарла. Назмула жазаргъа да бек суйгенди. Кеп жазмагъанды, алай кёлуне жетген затны къагъытха салмай къоймагъанды.

Ол сюрюучю эди, заманын бош иймей сибиртгиле этип, аланы эллиге юлешуучю эди. Бюгюн да элде аны сибиртилери сагъынмагъан адам болмаз. Ангылауу терен болгъаны себепли, малы аругъан болса, атабызны излеп башлауучю эди.

Кеслери окъургъа сукъланып къалгъанлары себепли экиси да, къазауат этип, бизни барыбызгъа да бийик билим бергендиле, ишлерге юйретгендиле. Бюгюн барыбыз да ала юйретген жолда барабыз.

Атам, жарсыугъа, кеп жашамагъанды - алтмыш эки жыл. Аны жашауну алай юзген бюгюн да ачыуу унутулмагъан, замансыз кетген кырындашыбыз Мухадинди. Журегин тутуп, докторла болушлукъ эталмай къалады. Аны жарыкъ жангъан жулдузу отуз жети жылында ёчюледи.

Миллетни тынгылы адамы, жашауну керти бетлерин кёргенде, ачыгъан, кюйген да этгенди. Сюрюгюн заманда кеси юйюню отун да тамыза, сабийлерини кёлчюкъларындан тутуп, ала жаныны кыйыры болгъанын да сезгенди. Ол насыпны неден башланганын кере, жашау ёзегин юзюлмегенин билгенди. Аны кыатында анабызгъа уа сексен сегиз жыл жашау берилгенди. Туугъанлары, туудукъларындан туугъанлары да кёрюп кыууанганды.

ГАЙЫЛАНЫ Тамара.
Нальчикни 5-чи номерли
школуна устазы.

ТИНТИУЛЕ

Багъаланы тюшюрюуню амаллары

Битеуроссей халкъ фронт ПЦР-тестлени багъаларына кез-къулакъ болгъанлай турады. Организация бу ишни саулай кыралда бардырады, дегенди ОНФ-ни регионда штабыны келечиси Евгений Бакаев.

Ол айтханыча, январь айны ахыр кюнлеринде Нальчикде быллай тестни хакъсыз этген пункт ачылгъанды. Быйылдан башлап республиканы властьлары коронавирусдан аругъанланы багыугъа эмда тестлени бардырыгъа деп регионну бюджетинден 53 миллион сом бёлгендиле. ОМС-ни чеклеринде ПЦР-тест этерге деп 2022 жылны ичинде 57 миллион сом кыоратыргъа

умут барды. Эсге сала айтханда, ОРВИ ышанлары болгъанлагъа быллай тестни Роспотребнадзорну лабораториясында хакъсыз этедиле.

Тинтиулени кезиунде ОНФ-ни адамлары аптекалада сатылгъан тест-ызла да учууракъ болгъанларын тохташдыргъандыла. Бюгюнлюкге аны орта багъасы 700 сомду. Къалай-алай болса да, халкъ фронтну келечилери быллай тестлени багъаларын андан да учуз этерча кюреширкидиле.

Жамауатны келечилери быйылны аллында тийишли тинтиуле бардыргъан эдиле. Болумну кеп болмай къайтарып сюзгенде уа, быллай тестни орта багъасы эки жюз сомгъа учууракъ болгъанын тохташдыргъандыла.

Болум тюзеле баргъанын керебиз. Неда этип, пцр-тестни багъасын азайтыу умутубузну эбине жете барабыз.

УЛБАШЛАНЫ Мурат
хазырлагъанды.

Акция

Алгышыла бла бирге жоруккыла

Тырныаузда Ата журтну кьоруулаучусуну кюнюнде жолда жюриуну кьоркьуусулугуну инспекторлары водителени байрам бла алгышлагандыла. Бу кьууанчлы жумушлагьа РФ-ни МВД-сыны Элбрус районда белюмюнде жамауат советини келечиси Газаланы Зухура эмда кадет класслада окьугьан кьызыккыла да кьатышхандыла.

Тырныаузду 6-чы номерли школуну кадетлери тамата-

лагьа саугьагьа открыткала хазырлагьандыла. Алада уа алгышыла бла бирге жолда жюриуну жоруккыларын бузмазгьа, сакь болургьа, сабийлени кьоркьуусулуккыларын жалчытыргьа, жолда жаяу етерге эркин этилген жерледе ашыкьмазгьа чакьыргьандыла. Кьуру байрам кюнде болмай, хар кюн да жамауатны кьоруулаучулары болурларын да тилегендиле.

Водительле школулагьа кел салып тынгылагьандыла, письмолада жазылган сезлеге сансыз болмагьандыла. Ала кьызыккылагьа ыразылыккыларын айтып, жолда кьоркьуусулуккыну магьанасын эсгертгенлери ючюн ыспас этгендиле.

Басмагьа **ТИКАЛАНЫ Фатима** хазырлагьанды.

Зурият кьызыл шинли адамды. Алтыннга тартхан кезлери, кьызгьылдым-сары кьашлары, кирпичлери, кьызгьылдым эринлери, бетинде кьызгьылдым-сары сепкиллери. Былай кьарасанг, аны кьызгьылдым-сары боягьа атып чыгаргьан сунарса.

туруп, хапар айта келгенде, Зурият:

– Тюз школну бошагьа-нымлай, чачымы кьарагьа боятыркьама, – деди.

– Школну бошагьан ингиргеми? – деп сорду тенг кьызы.

– Хау, тюз да ма ол ингирге! Кез аллынга бир келтирчи,

жарсыргьа кьулагьына да кирмейди. Кьызыл шинли болуу – ол шарайып тойюлдо.

– Буруну уллу болгьанны неси барды, кьызгьылдым шинли болгьан аманды ансы.

Тюз да ол ингирде Зуриятлагьа, жашын да алып, анасыны тенг кьызы келди. Алим Зуриятдан бир жылгьа таматады. Алгьын, ала тыш кьыралгьа кетгинчи, Зурият бла Алим бирге ойнаучу эдиле. Энди уа ол аллай жаш болгьанды – бир ариу, бийик, бурмабаш. Кьонакь эрикмесин деп, кьыз анга

ТЮЗ ДА КЮН КИБИК!

ХАПАР

Ариу чууакь кюн, орамны озуп барса, ол кьызы хар сепкилчиги тегерекге алтын таякчыккыларын жайгьаннга ушайды. Адамла башхаладан эсе, анга бегирек эс буруп кьарайдыла – ол аллай бир тамаша керюнеди. Бир кере орамны озуп бара, аны кьатына жетгенлей, бир кьарашинли жаш:

– Тюз быллай бир кьызгьылдым болургьа кьалай жарайды?! Сен Марс планетадан болурса ансы! – деп, кюлюп озады.

Ол сезле Зуриятны жюрегин кьалай ачитханларын айтып-айтырчамыды? Ол кюнден сора, бу кьызыл шинлигине уялып, андан уллу кемчилик кьайда деп, ол кесин бек насысыз адамгьа санап башлагьанды.

Аны юсюне уа бир кюн, тапкала бла ерлеп бара тургьанлай, биргесине окьугьан Азрет, Аллах сакьласын, аны аллай узун тили барды, аны ызындан жетип, башын да энишге ийип, сол кьолун жюрегине салып:

– Салам береме мени кьызылбет эгечиме! – деп озду.

Зурият анга бир зат да айталмады. Не айтыркь эди, ол керти да алай болса? Индеецле, боюларын жуусала, башха тюрлю да боллукьдула. Ол а?

Кюнлени биринде тенг кьызы Марзият бла ол-

кьалай сейирсиниркидиле ол мени кьозутуп айланганла!

– Мен а аны сейир сунмайма, – деди Марзият, – чачынг кьара болса, бетинг а сепкилден толуп, неге ушарыкьса сен?

– Да неди да?! Сепкиллери да кетерирме! Аланы кетерген бир дарман барды дейдиле.

– Хау, барды дейдиле, – деди Марзият. – Жаланда бир затны ангыламайма: ол санга неге керекди? Мен кьара шинлиме, Зубай сары шинлиди, сен а – кьызыл, сора не болады аны ючюн? Танийса да ол бирси классда окьугьан Жамиляны, аны кьаллай уллу буруну барды, алай ол аны ючюн бир да жарсырмайды. Аны кьой,

тюрлю-тюрлю хапарла айта, жубатыргьа кюрешди. Ол а, аууздундан бир сез чыгармай, олтуруп, анга кьарап, тынгылагьанлай турду. Зурият ахырында, битеу билгенин тауусуп, тынгылауну ийди. Ол заманда жаш, ерге турду да, анга кьарап:

– Зурият, сен кьалай ариуса! Тюз да кюн кибик! Мен сенича ариу адам емюрюмде кермегенме! – деди.

Кьызы бир ауукь заманмай жеринден тебалмай турду, аны тегерегинде хар зат, мутхуз тюрсюнюн атып, кьууанч хал алды. Жер башында андан насыплы жокь эди.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат хазырлагьанды.

СЁЗБЕР

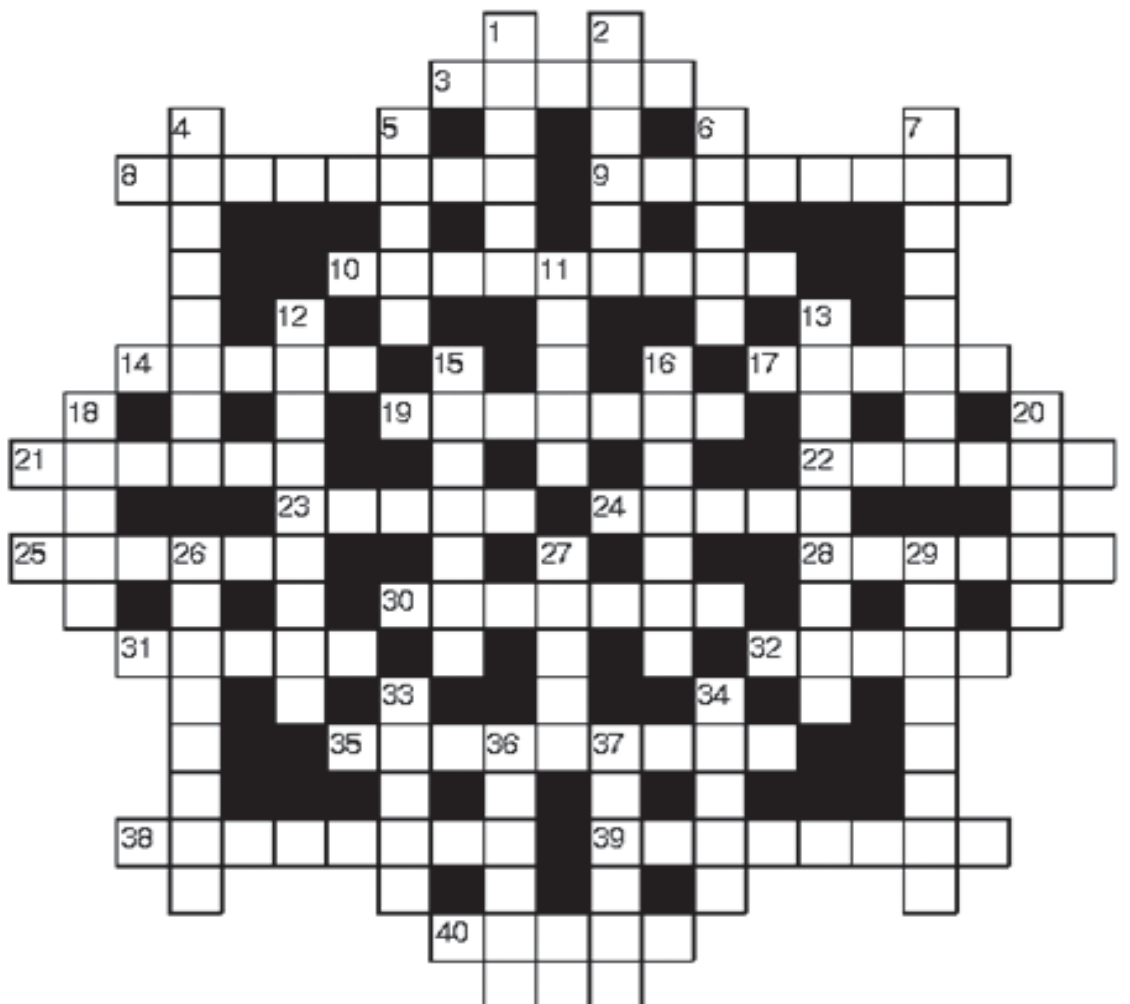
ЭНИНЕ: 3. Назмучуланы кьанатлы атлары. 8. Сабийле анда учаргьа суйгендиле не заманда да. 9. Кюч салып кюрешиу. 10. Шаркьда аш кьанга. 14. Юй кьанатлы. 17. Аны аууздун байлагьандыла алда малы тас болгьан. 19. Келин жаулыкь. 21. Кьолу ауур адам. 22. Жолда ол бек керекди. 23. Ансыз жыр болмайды. 24. Аны бла ата-бабаларыбыз тери ийлегендиле. 25. Таш хуру. 28. Дарман кегетли юлкую. 30. Таулулада ол бек аман кьылыкьгьа саналады. 31. Аллай жау да болады. 32. Тау теппеле. 35. Сары, баш аурутхан гюлле. 38. Жесирни ала бла тагьадыла. 39. Алгьын юй сюртгеннге айтхандыла алай, бюгюн а – ётюрюкчюге.

40. Жаны баргьа ол бек керекди. **ЁРЕСИНЕ:** 1. Кьолу ачыкь адам. 2. Миллет атыбыз. 4. Назму китапха алай да айтадыла. 5. Сыйлы китап. 6. Кьара агьач. 7. Бийик даража. 11. Жип. 12. Ким да оноу сурагьанла. 13. Юйюнгден узакьда не иги жашасанг да, ол акьылны, жюрекни да кьыйнайды. 15. Адам саны бек кеп болгьан кьыралда жашагьан. 16. Бузда аякь тутмау. 18. Тукьум, атауул деген ангылам. 20. Эришиу. 26. Сабий туугьанда болушлукь. 27. Бизде ол сууну башында дарман келле бардыла. 29. Бахсан аууздунда бузлауукь кел. 33. Кьатхан нартох сабакь. 34. Гюржюню кьоншусу. 36. Ийнануу. 37. Бетге жарыкьлыкь берген ышан.

ГАЗЕТНИ 18-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 5. Жулдуз. 6. Итиниу. 9. Шорпа. 10. Излеу. 11. Кьалакь. 12. Кьаура. 16. Жасакь. 18. Бузлама. 19. Кьурулуш. 20. Оноулан. 21. Кьуралыу. 22. Накьыш. 25. Ашыра. 30. Кьанат. 31. Шабат. 32. Абаза. 33. Кьысхач. 34. Тамара.

Ёресине: 1. Дуппур. 2. Азиза. 3. Билек. 4. Минара. 7. Жора. 8. Бала. 13. Ундурукь. 14. Тутушуу. 15. Аманлыкь. 17. Садакьчы. 23. Амал. 24. Ышарыу. 26. Шобура. 27. Роза. 28. Парча. 29. Балта.

Насийхатчылык

Алда – бютюн бийик жетишимле

Батай Шамурзаев Тырныаузда 5-чи номерли гимназияны кыошакъ билим берген «Картинг» бёлюмюню тамата тренери. Алгын а бу окуу учрежденияны орунуна «Цветмет автотоклуб» болганды. Аны магъаданчыланы шахарында сексенинчи жылланы башында картодром хайырланьргъа берилгенден сора кыураган эдиле. Бир кезиуде ким да сукъланырча болган бу объектге кёп жашчыкыла бла кызычыкыла тартылгандыла. Клубну башчысы эмда сынаулу насийхатчы Михаил Цалиев бла бирге ала машинаны жюрютюню жашырынлыкларына юйренгендиле, карт кыалай кыуралганын, аны жюрютюню жоруклары билгендиле. Аны бла бирге уа, тюрлю-тюрлю эришулеге кыатышып, кёпле уллу жетишимле да болдургандыла.

Батай кеси да школда окуган заманында жюрюп башлаган эди «Цветмет» автоклуба. Кёп да бармай а умутландырган жаш картингистден бири болганды. Артдан-арта ол, бийик жетишимлеге жете, уста спортчуланы санына кышулганды. Республикалы, Юг федерал округдагы эришуледе кёп кере хорлаганды. Россейни Автотоспорту жаны

бла федерацияны Кубогу ючюн эришуледе да атын айтдырганды.

Школда окуган заманында окууна ол Михаил Цалиевге жараулагыла бла эришулеге техниканы хазырларгыла болушуп турганды. Энди уа 35 жыл болады ол сюйген иши бла кюрешгенли – механиканы жашырынлыкларына жаш картингистлени юйретеди, сынаун, усталыгын да аладан кызыганмайды. Кеси да Тырныаузду командасыны кыаумунда тюрлю-тюрлю эришулеге кыатышады.

Бююнлюкде 5-чи номерли гимназияны кыошакъ билим берген «Картинг» бёлюмюне 140 сабий жюрюйдю. Бери

башха школдан да келедиле. Кёп болмай а «Билим беруу» миллет проектге эмда «Хар сабийни жетишими» федерал проектге кёре жети жангы карт алыннганды. Ол а учрежденияны айныууна уллу кыошумчулукыду.

Тырныауздагы жаш картингистле, алгынча, республикалы эришулеринде алчылыкны тутадыла. Арт эки жылны ичинде ала кёп шахарлада федерал магъаналы чемпионатлагыла бла биринчиликеге кыатышгандыла. Батай Шамурзаев эмда экинчи тренер Алексей Бабенко юйретген жашла – Салпагарланы Адей, Башийланы Кыуанч, Гюлюйланы Керим, Жаппуланы Кырман, Буштокыланы Исмайыл эм башхала ахшы кюрюмдюле болдурадыла.

Кыошакъ билим берген учрежденияны техника бла иги жалчытылганыны хайырындан жетишимле мындан ары да кёбейе барлыкларына сёз да жокыду. Жаш спортчуланы алда жангы эришуле саклайдыла, алай а бек башы – ала жюреклери тартхан иш бла кюрешгенлериди, бош турмагъанларыды.

Анатолий САФРОНОВ.

ТАПЛАНДЫРЫУ

Чегем шахар айбатланады

Чегем шахарны ара орамында Бахсан проспекте, тематикалы паркла бла бирге жертюбю бла ётерча жолгыла да тынгылы ремонт этиле турады. Андан сора да, адамланы тилеги бла «Кавказ ёзен» деген жангы микрорайонну аллында, тёрт километр чакылы бирде, велосипед жолчук ишлене турады.

Бююнлюкде аны бордюрларын салып башлагандыла.

Жууукъ заманда Нальчикни бла Чегемни арасында стеллача эсертме Бахсанни жанында да ишленирикди. Ол бирси объектге толу келиширикди, жалаңда юсюнде Чегем районну картасы салынырыкыды. Аны бла бирге тийреси да, игилендирилди, омакъ боллукыду. Объектни быйылны ахырына бошар мурагыдыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

БИЛДИРИУ

Учулукыну кезиую башланады

КыМР-ни Табийгъат байлыкыла эмда экология министрствосу жаз башы учулукыну кезиую башланганын билдиреди. Сёз жалаңда ууга барыргыла жараулу тийрелени юслеринден барады. Алай бла министрствону быйыл 22 февральдан 61/ОД номерли буйругуна тийишлиликде быллай кезиуле тохтадырыладыла:

- 1 мартдан башлап 10 мартха дери – вальдшнепге, кыазлагыла, казаркалагыла ташада туруп алай;
- 1 мартдан башлап 30 мартха дери мор бетли баппушлагыла, ол да ташада туруп.

Бир уучу бир кюнню ичинде быллай бир кыанатлы мажарыргыла эркинди: бир кыаз, бир казарка, юч селезень эмда беш а вальдшнеп.

Ууга барыргыла эркинлик кыагытны министрствону тийишли департаменти бередити. Аны адреси: **Нальчик, Малкыар орам, 102.** Телефону: **8(8662)-74-04-71.**

Кыабарты-Малкыар Республиканы Жамауат палатасыны келечилери эм Кыабарты-Малкыар Республиканы Жамауат палатасыны аппаратыны ишчилери КыМР-ни Жамауат палатасыны келечиси **БЕППАЙЛАНЫ Узейирни жашы Суфиян** дуниясын алышканы бла байламлы, уллу бушуу этип, аны юйюрюне, жууукъ-ахлусуна кыайгы сёз бердиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Спорт

Хорлаганла – округ эришулеге

«Динамо – Россейни сабийлере» деген акцияны чеклеринде 2007-2009 жыллада тууган гёжефлени араларында «Динамо» обществону регион бёлюмюню биринчилиги кыуралганды. Анда хорлаганлагыла СКФО-ну биринчилигинде туушургыла эркинлик берилгенди.

Турнирге республиканы битеу районларындан бла шахарларындан 200 спортчу кыатышганды. Ала 15 ауурлукъ кыаумда эришгендиле. Саугъалы жерлеге Тохаланы Альберт, Салим Тухужев, Хутуйланы Алидар, Джаппуланы Ислам, Аслан Дзиев, Эфендиланы Сармат, Ислам Шомахов, Журтубайланы Альберт, Кыдайланы Аскер бла Арсен, Темирлан Аталиков, Бёюланы Алим, Ибрагим Карданов эм башхала чыкыгандыла.

Учредительле: Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительство

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кыоруула жаны бла Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагыла «КыМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре
19.00 сагыатда кыол салынады.
20.00 сагыатда кыол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Курданланы Сулейман - дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасарлары; Мокъаланы Зухура (10,11-чи бетле), Зезаланы Лида (9,12-чи бетле), Ахматланы Люаза (1,2,3,4-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1659 экз. Заказ №373
Багыасы эркинди.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атылы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru